

Vaikuttavuus nyt ja tulevaisuudessa – Näkökulmana lasten hyvinvointi ja lastensuojelu

Miia Pitkänen, johtaja, vaikuttaminen ja yhteiskuntasuhteet

Riikka Westman, hankepäällikkö, Lapset SIB

Lastensuojelun Keskusliitto
Armfeltintie 1, 00150 Helsinki
toimisto@lskl.fi | www.lskl.fi

LAPSET SIB -KUNNAT JA TOIMIJAT

Lapset
SIB

HÄMEENLINNAN
KAUPUNKI

JYVÄSKYLÄ

Vantaa

LOHJA
Järvikaupunki

TAMPERE

V/HTV

PANKKI

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Diakonissa-
laitos

NUORTEN
YSTÄVÄT

Saako lastensuojelu aikaan sitä mitä pitäisi?

"Ajattelen teitä lämmöllä. Olitte turvallisia ja teitte työtänne täydellä sydämellä. Emme olleet mitään helppoja lapsia, mutta te jaksotte.

Annoitte aikaanne jopa työpäivän ulkopuolella. Olo oli aina turvallinen. Olitte kärsivällisiä ja asetitte rajoja.

Olen kiitollinen, että olette olleet osa minun kasvuani siksi ihmiseksi, joka olen nyt

Annoitte paljon! "

(Minä jaksan tämän päivän - tarinoita Lastensuojelusta)

Hyvää lastensuojelua, kiitos!

Koonti lastensuojelun
kehittämisaalueista

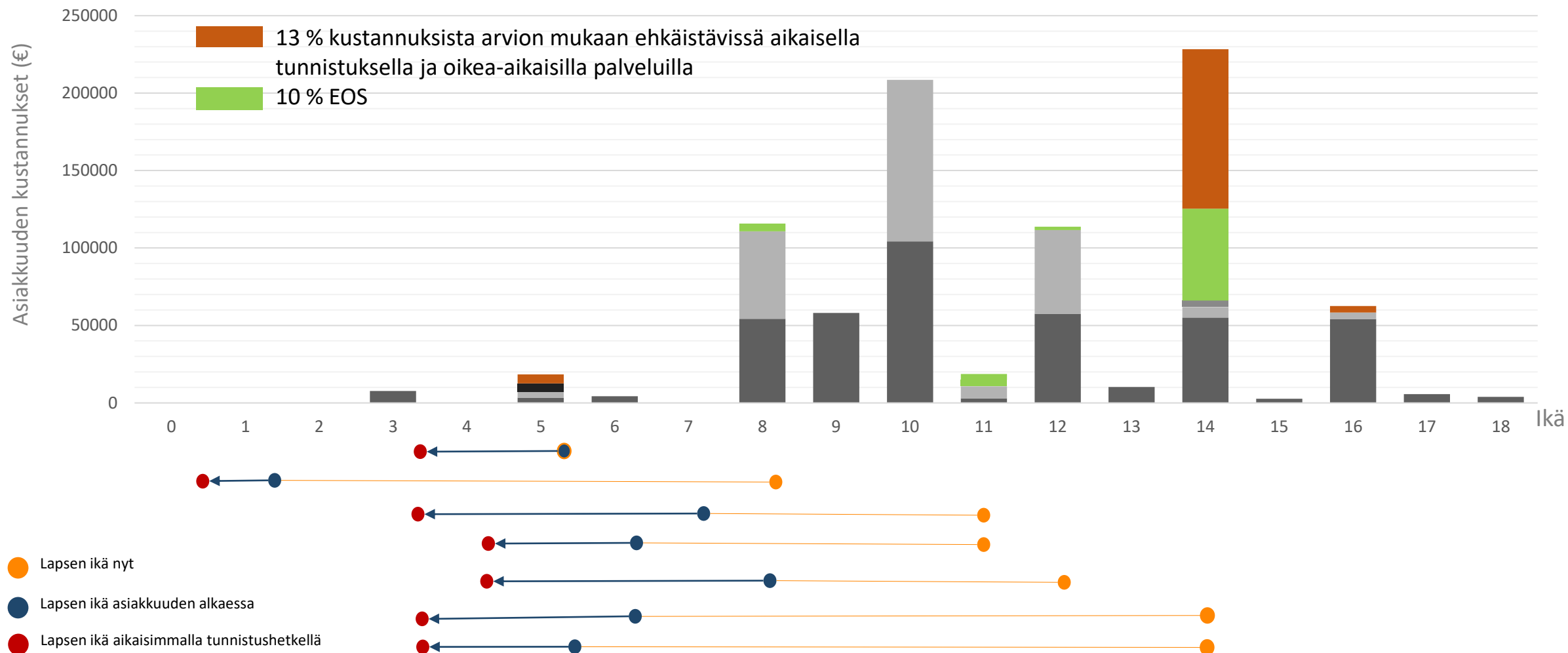

Vaikuttavuus lastensuojelussa - nykytilanne

- Hyvinvointipalvelut tarttuvat ongelmiin kun ne ovat edenneet tosi pitkälle
- Mittaaminen on sosiaalialan työssä vaikeaa?
- Lastensuojelua koskevat tietopuutteet tunnistettu
- Kustannukset kertovat omaa viestiään, samoin lastensuojelun tilastot
- Toiminnan vaikuttavuuden seuranta ja arviointi lapsen kengissä

ESIMERKKINÄ VANTAA

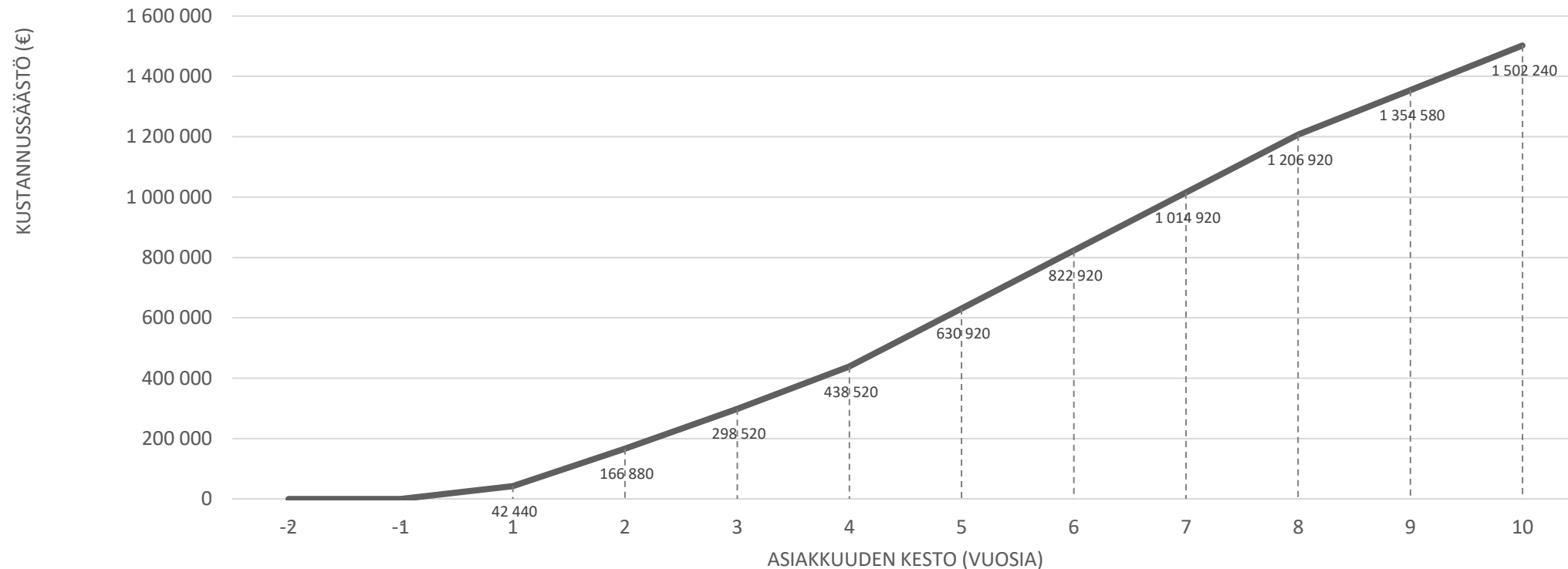
Esimerkki Vantaan analyysistä: Ehkäistävissä olevat lastensuojelun asiakkuudet

Esimerkki: Kokonaiskustannusten säästöpotentiali, Vantaa

Ehkäistävissä olevista **ryhmän 2 (n=58)** asiakkuuksista **40 %** onnistutaan ehkäisemään varhaisen tunnistamisen ja puuttumisen avulla. Näin syntyvä **kokonaiskustannusten säästöpotentiali 12 vuoden** aikaikkunassa on noin **7 479 000 €**.*

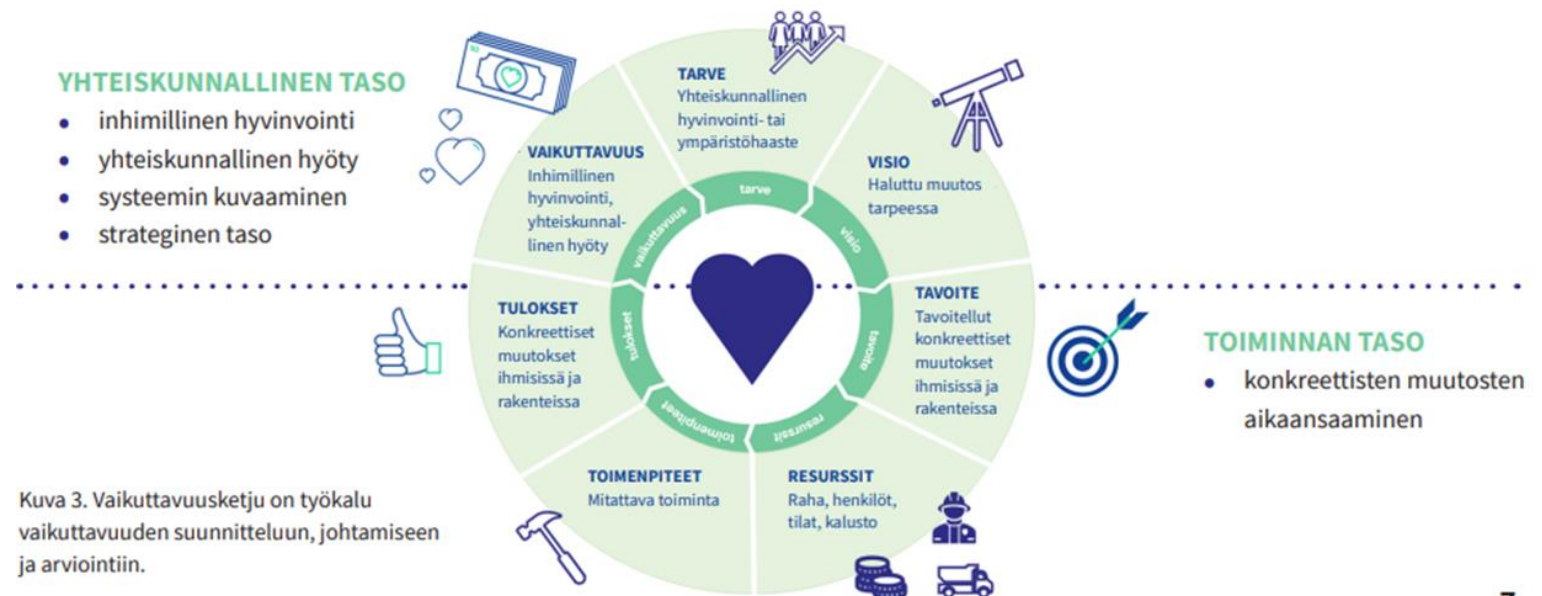
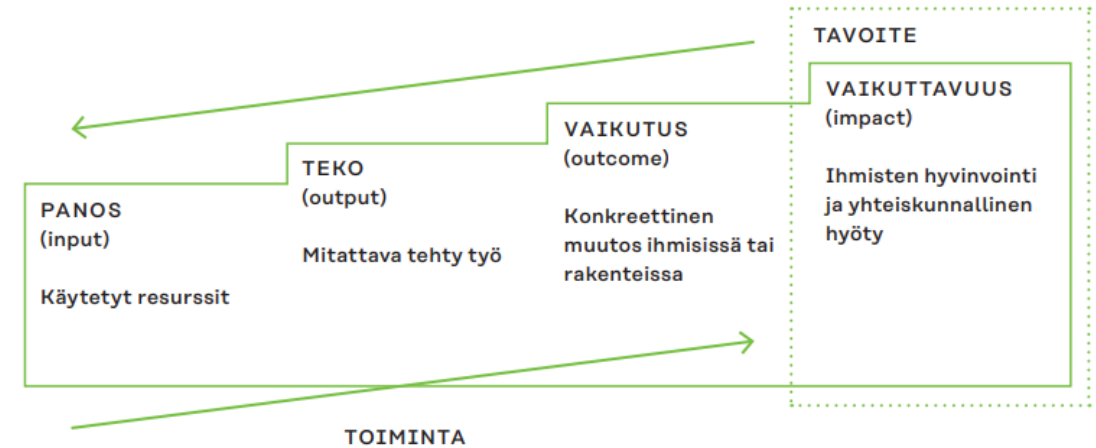

MITÄ ON
LASTENSUOJELUN
VAIKUTTAVUUS?

Vaikuttavuus

- Vaikutukset = toiminnalla aikaan saadut muutokset/intervention seuraukset
- Vaikuttavuus = onko saatu aikaan pidemmän aikavälin tavoiteltuja vaikutuksia
- Vaikuttavuus lähtee päämäärästä ja visiosta
- Vaikuttavuusketju
 - Panos – teko – vaikutus – vaikuttavuus
 - Kuva: Sitra / vaikuttavuuden askelmerkit
 - Tarve – visio – tavoite – resurssit – toimenpiteet – tulokset - vaikuttavuus
 - Kuva: Hyvän Mitta Työkirja

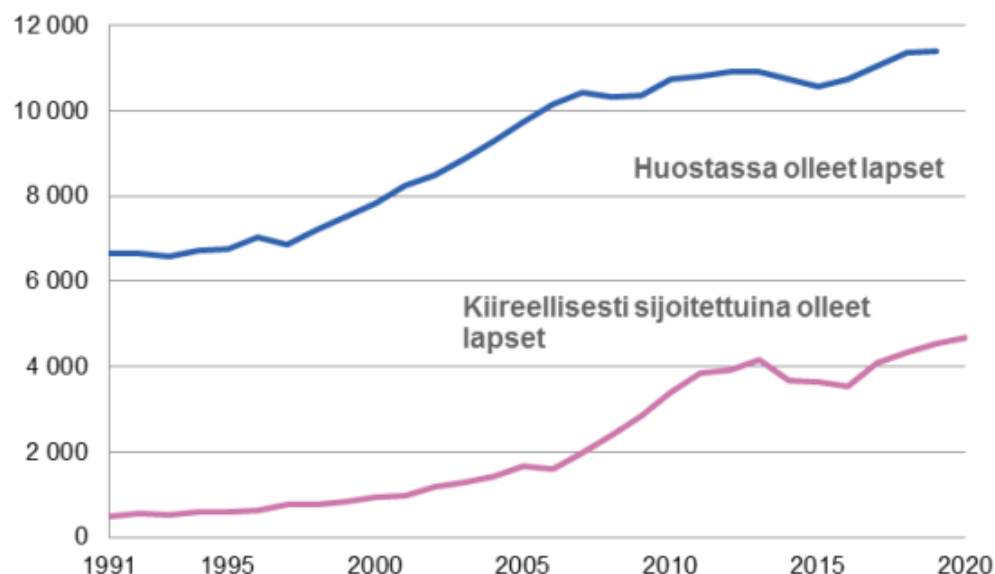
KUVA 1.
VAIKUTUSKETJU
Lähde: The iooi method,
Bertelsmann Stiftung,
muokattu Sitrassa

Vaikuttava lastensuojelu on eettinen velvollisuus ja asiakkaan oikeus

- Onko selvää mitkä ovat lastensuojelun tavoitteet?
 - Yhteiskunnalliset
 - Yksilölliset
- Tavoitteet lopulta samat kaikissa lasten ja perheiden palveluissa?
- Mitä on lastensuojelun vaikuttavuus?
 - Inhimilliset hyödyt
 - Esim. kokonaishyvintointi nuorena / aikuisena, ehkäisty syrjäytyminen
 - Yhteiskunnalliset hyödyt
 - Esim. NEET –nuorten määrän väheneminen, eriarvoisuuden väheneminen
 - Taloudelliset hyödyt
 - Esim. verotulojen kasvu vs. tulonsiirtojen kasvu
- Haasteena erottaa juuri lastensuojelun sosiaalityön osuus asiakkaan kokonaistilanteen muutoksessa

Kuvio 6. Vuoden aikana kiireellisesti sijoitettuihin ja huostassa olleisiin lapsiin, 1991–2020*.

* Lapsi saattaa saman vuoden aikana sisältyä sekä kiireellisesti sijoitettuihin että huostassa olleiden lasten lukumääriin, sillä lapsi on voitu ensin sijoittaa kiireellisesti ja sen jälkeen ottaa huostaan

Sijoitetuista lapsista alle puolet suorittaa toisen asteen tutkinnon – ”Syrjäytymisen riski on ilmeinen”

Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset jäävät todennäköisemmin ilman koulutusta, tuore tutkimus kertoo.

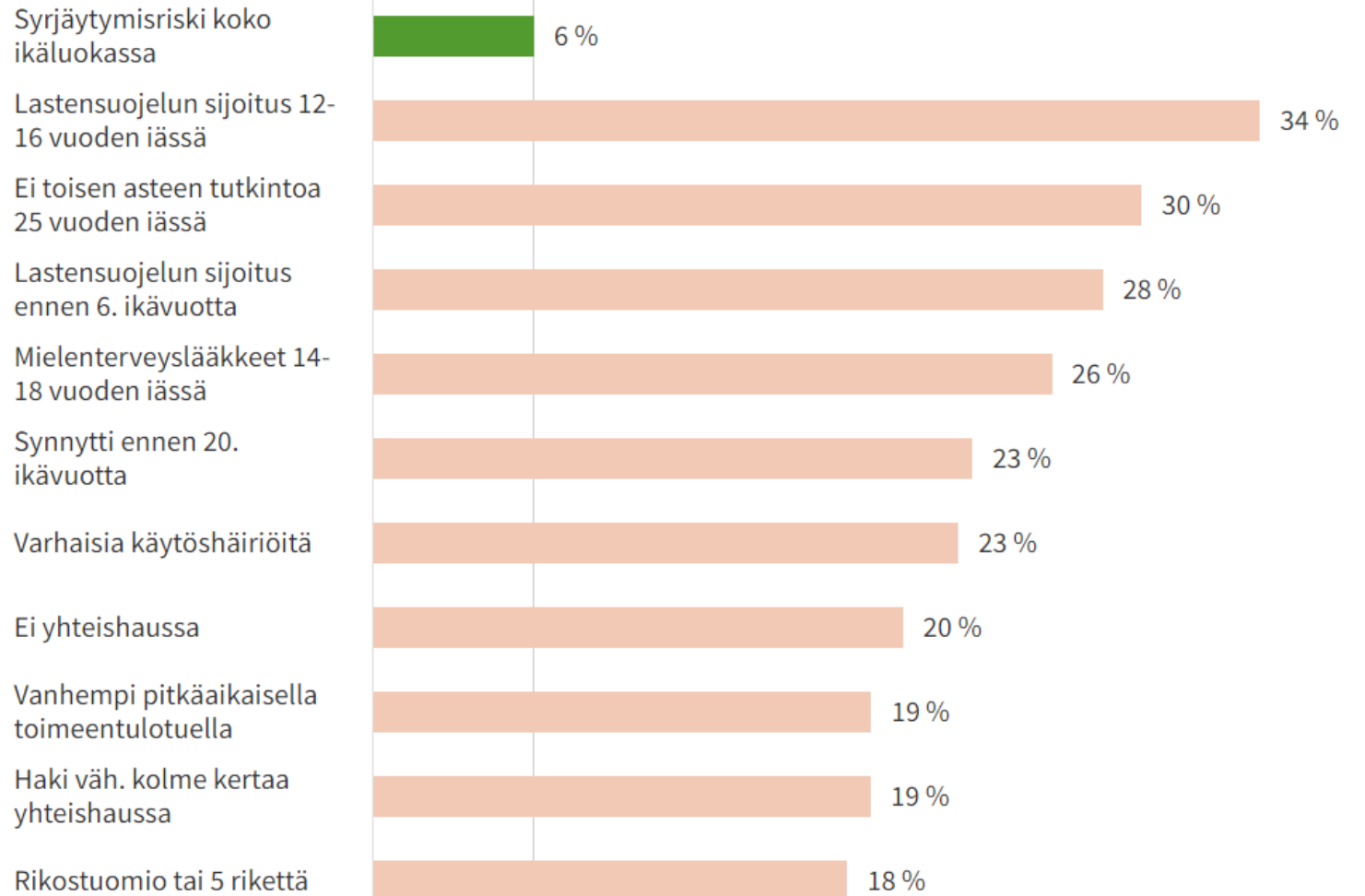
Kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista yli puolella on diagnosoitu psykiatrinen tai neurokehityksellinen häiriö

Hyvä lapsuus ja nuoruus = hyvä aikuisuus

Kuva: Syrjäytymisen dynamiikka
(THL ja Me-säätiö)

Top10 syrjäytymisriskit

Aikuisena syrjään jääneiden osuus ryhmästä.

Vaikutusten ja vaikuttavuuden mittaaminen lastensuojelussa

- Vaikutusmittarit – yksilön hyvinvoinnin mittaaminen
 - Voidaan mitata hyvinvointia ja sen muutosta
 - Yksilöllinen hyvinvoinnin mittaaminen – alkumittaus, välimittaus, loppumittaus, seuranta
 - Esimerkiksi ARVOA-mittari, 3X10D -mittari
- Millä mittareilla lastensuojelun pitkäaikaista vaikuttavuutta voitaisiin mitata esim. hyvinvointialueella?
 - Lastensuojelussa olleiden lasten ja nuorten hyvinvoinnin seuranta palvelun jälkeen
 - Jälkihuollossa olevien nuorten taloudellinen tilanne ja terveydentila
 - Huostassa olleiden toisen asteen tutkinnot
 - NEET –nuorten määrä
- Kustannusvaikuttavuus
 - Lastensuojelun ja syrjäytymisen menot
 - Laitossijoitus maksaa keskimäärin 90 000 € / vuosi
 - Yhden nuoren syrjäytyminen voi maksaa yhteiskunnalle jopa 680 000 €
 - Verotulot ja tulonsiirrot
 - Korjaavien palveluiden kustannukset
- Mittari ei yksin riitä – tarvitaan mitatun tiedon analysointia ja tietoperustaisia tekoja

KOHDERYHMÄT

PERHETAUSTAN TAI LAPSEN HAASTEIDEN VUOKSI RISKIRYHMÄSSÄ OLEVAT

- 0-6 kk ikäiset lapset (Karviainen)
- 3-6 –vuotiaat lapset (Helsinki)
- alakouluikäiset pojat (Hämeenlinna)
- 6.-9. luokkalaiset (Jyväskylä)

NEPSY-PIIRTEIDEN JA PERHETAUSTAN VUOKSI RISKISSÄ OLEVAT LAPSET

- 4-8 –vuotiaat lapset (Lohja)
- 3-4 –vuotiaat lapset (Vantaa)

HUOSTASSA OLEVAT TAI OLLEET

- 15-17- vuotiaat (Tampere)

PUDOKKUUSUHAN ALLA OLEVAT

- 2. asteen koulutuksessa olevat nuoret (Jyväskylä)

VAIKUTTAVUUS, TULOSPALKKIOIDEN PERUSTE

ERITYISPALVELUIDEN KÄYTTÖKUSTANNUKSET
(Helsinki, Hämeenlinna, Karviainen, Lohja,
Vantaa)

NEET (NOT IN EMPLOYMENT, EDUCATION OR
TRAINING) (Hämeenlinna)

OHJELMASSA OLEVIENTEN NUORTEN KOULUTUS JA
TYÖLLISTYMINEN
(Karviainen, Jyväskylä (toinen aste), Tampere)

LUVATTOMIEN POISSAOLOJEN MÄÄRÄ,
TODISTUSTEN KESKIVARVO JA
HUOSTAANOTTOJEN MÄÄRÄ
(Jyväskylä, perusaste)

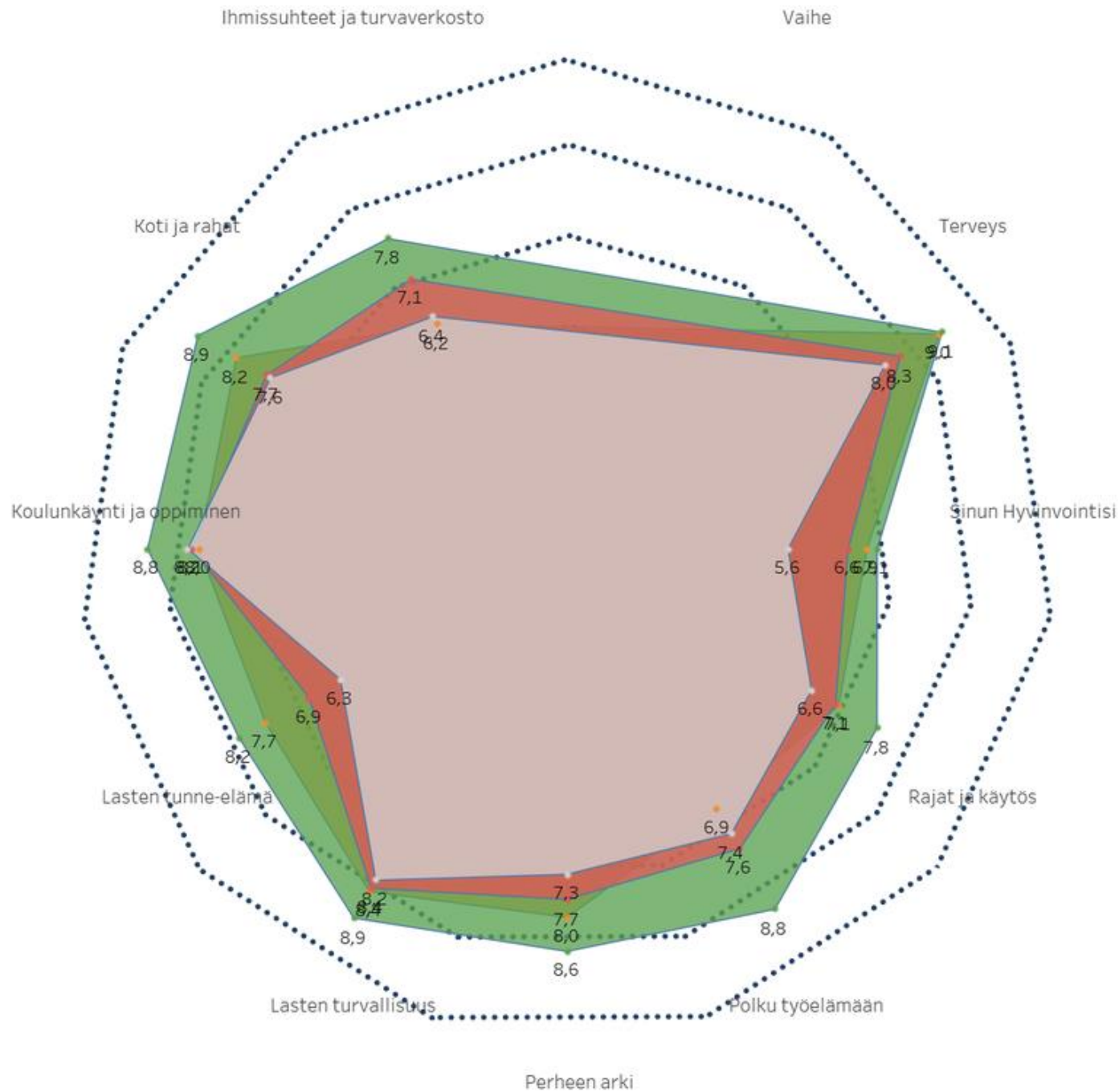
SEURANTA VUOTEEN 2031 SAAKKA

HYVINVOINNIN SEURANNALLA KOHTI VAIKUTTAVUUTTA

ICEHEARTS – mm. Jääsydän, muutokset lapsissa
SOS LAPSIKYLÄ – Tulostähti ja Koettu hyvinvointi –kysely
VAMOS / HDL – mm. Tulostähti, muutokset tulostatuksessa
NUORTEN YSTÄVÄT – 3X10D
Lisäksi THL – SDQ (vahvuudet ja vaikeudet)

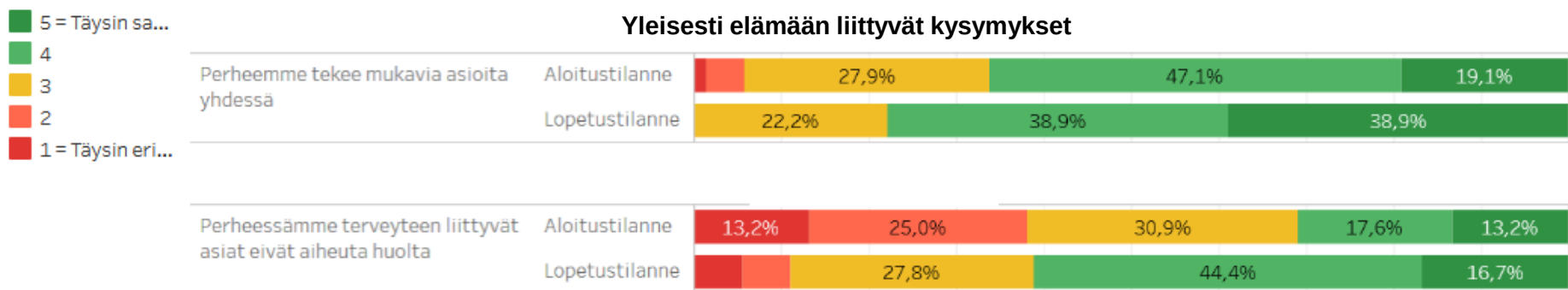
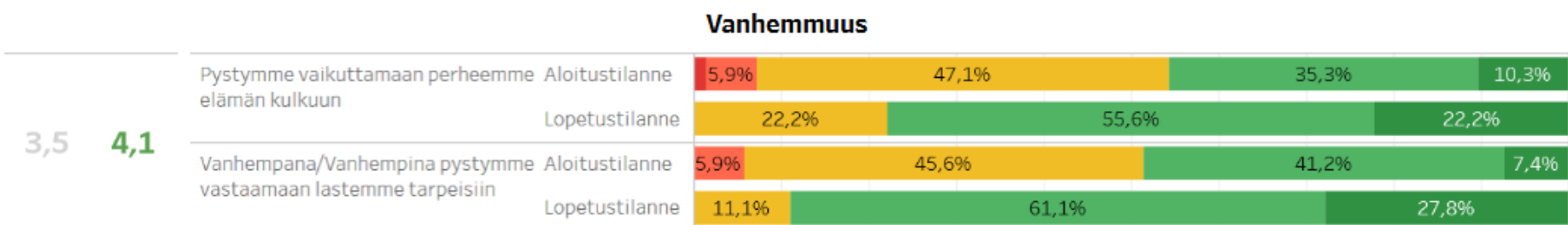
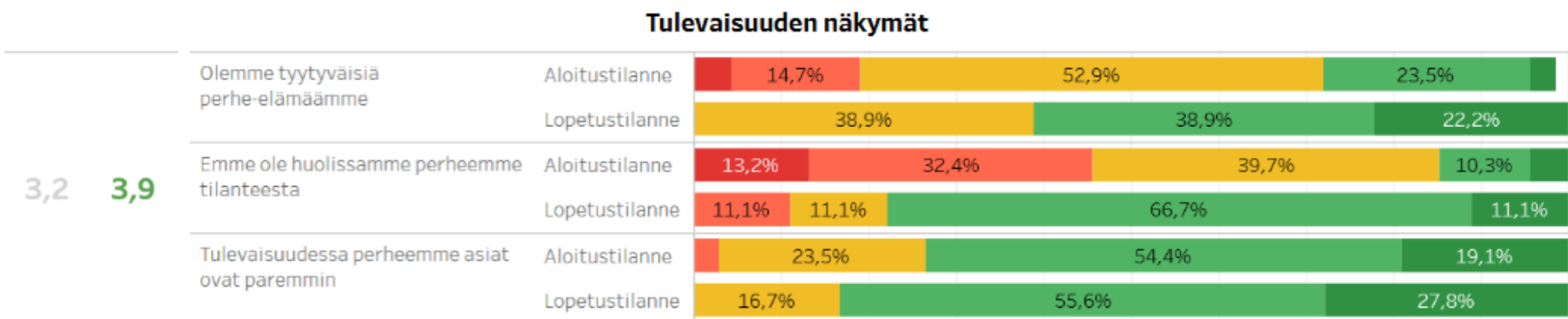
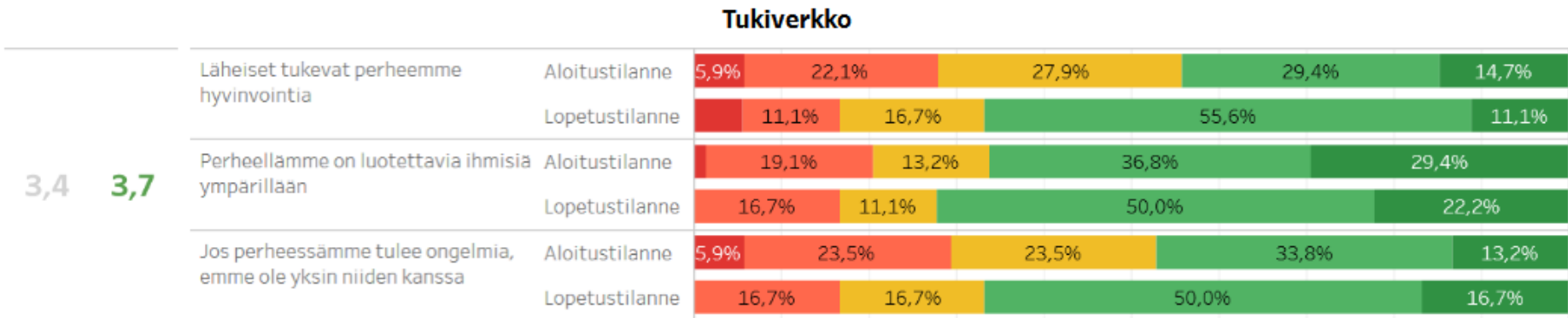
JATKUVA PALVELUMUOTOILU DATAN PERUSTEELLA

Vaihe

- Aloitusvaihe n=73
- Ollut palvelussa 3 kk n= 55
- Lopetusvaihe n= 18
- 3 kk päättymisen jälk. n=9

Tulostähti

5 = Täysin sa...
4
3
2
1 = Täysin eri...

Koettu
hyvinvointi

Aloitustilanne n= 68
Lopetustilanne n= 18

LASTENSUOJELUN TULEVAISUUS

Lastensuojelun tulevaisuus

1. Tiedolla johtaminen

- Datan hyödyntäminen kaikilla tasoilla

2. Varhainen tukeminen tietoperusteisesti

- Varhaisempi tukeminen = kustannusten hillitseminen = lasten suojelussa mahdollisuus parempaan vaikuttavuuteen
- Syrjäytymisen dynamiikka
 - Riskitekijöiden huomioinen ja niiden avulla ennakoiminen
- Positiivinen diskriminaatio

Lastensuojelun tulevaisuus

3. **Valtakunnallinen lastensuojelun vaikuttavuusmittari(t)**
 - Yhteisillä mittareilla kohti tasa-arvoista ja vaikuttavaa lastensuojelua
4. **Tulevaisuudessa kohti vaikutusten hankintaa**
 - Palveluihin selkeät ja mitattavat vaikutustavoitteet
 - Palveluiden hankinta tulosperusteisesti

Lisätietoja

- Hyvää lastensuojelua, kiitos! (Lastensuojelun Keskusliitto)
<https://www.lskl.fi/julkaisut/hyvaa-lastensuojelua-kiitos/>
- Lapset SIB
<https://www.lskl.fi/hankkeet/lapset-sib/>
- Vaikuttavuuden askelmerkit / Sitra
<https://media.sitra.fi/2018/03/27105443/vaikuttavuuden-askelmerkit.pdf>
- Hyvän Mitta Työkirja
<https://www.hyvanmitta.fi/wp-content/uploads/2019/12/Hyva%CC%88n-Mitta-Ty%C3%B6kirja-final.pdf>
- Lastensuojelu 2020
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/142676/Lastensuojelu_2020.pdf?sequence=7&isAllowed=y
- Syrjäytymisen hinta – case investoinnin kannattavuuslaskemasta
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135714/YP1706_Hilliyym.pdf?sequence=2
- Early school leaving by children in care: A comparative study of three Nordic countries
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0190740918300926?via%3Dihub>
- Syrjäytymisen dynamiikka
<http://data.mesaatio.fi/syrjaytymisen-dynamiikka/>

KIITOS!

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO